

TEATR NARODOWY

„Postaci Enquista dużo ze sobą rozmawiają, ale tego, co ich łączy, nie odkrywają w bezpośredniej rozmowie. Potrzebują szczególnego pośrednika [...] Błysk samorozumienia oraz nić porozumienia rodzą się dopiero pod wpływem dzieła sztuki – opowieści, obrazu, filmu” – pisze Ewa Partyga w tekście *Od życia w obrazach do życia obrazów*, zamieszczonym w programie do przedstawienia.

Ewa Partyga, *Od życia w obrazach do życia obrazów* [fragment]

Sztuka Enquista zbudowana jest z gęstych dialogów i dynamicznych scen, w których obserwujemy żywą interakcję bohaterów zamkniętych w niewielkiej przestrzeni. Każda z postaci istnieje przede wszystkim wobec innych ludzi, istnieje w relacjach z obecnymi i nieobecnymi, z żywymi i martwymi. Bohaterowie obsadzają się w rolach dzieci, małżonków, kochanków, a także w rolach artystów udzielających wywiadów, wygłaszających przemowy i w inny sposób manifestujących swoją obecność w sferze publicznej. Współistnienie jest tu jednak przede wszystkim doświadczeniem negatywnym. Wszelkie formy współżycia – czy to seksualnego, czy to rodzinnego, czy to społecznego – są naznaczone doświadczeniem niespełnienia albo/i przemocy. Związki miłosne są nieudane, pełne fałszu albo zazdrości. Związki rodzinne obciążają zamiast uskrzydlać. Role społeczne ograniczają zamiast poszerzać możliwości działania.

Współistnienie czy współbycie z innymi ludźmi przybiera w tej opowieści niebezpieczną formę współzależnienia. To współzależnienie definiuje życie bohaterów Enquista i uruchamia w nich wszystkich przymus powtarzania. Enquist tak właśnie diagnozuje Selmę Lagerlöf, a obok niej – innych bohaterów tej sztuki. Wszyscy są ofiarami współzależnienia, a jego konstytutywny składnik stanowi poczucie winy i wstydu, okaleczające i wykoślawiające wszelkie międzyludzkie relacje.

Postaci Enquista dużo ze sobą rozmawiają, ale tego, co ich łączy, nie odkrywają w bezpośredniej rozmowie. Potrzebują szczególnego pośrednika, żeby zrozumieć siebie samych i siebie nawzajem. Błysk samorozumienia oraz nić porozumienia rodzą się dopiero

pod wpływem dzieła sztuki – opowieści, obrazu, filmu. Jednak także i to rozpoznanie Enquist szybko bierze w wieloznaczny nawias.

EWA PARTYGA – pracuje w Zakładzie Historii i Teorii Teatru Instytutu Sztuki PAN, zajmuje się teatrem i dramatem XIX i XX wieku w perspektywie kulturowej i komparatystycznej, współredaguje serię wydawniczą *Studia Komparatystyczne IS PAN. Teatr. Sztuka. Kultura*. Jest autorką książek: *Chór dramatyczny w poszukiwaniu tożsamości teatralnej* (2004), *Wiek XIX. Przedstawienia* (2016), *Ibsenowskie konstelacje. Ćwiczenia w patrzeniu i czytaniu* (2016).